

Asia: VN/23585/2023

Lausuntopyyntö yleisen tietosuoja-asetuksen toimivuudesta ja sen soveltamiseen liittyvistä kokemuksista

Lausunnonantajan lausunto

Mitkä ovat olleet yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamiseen liittyvät merkittävimmät hyödyt ja haasteet?

Yleisen tietosuoja-asetuksen voimaantuloon ja sen soveltamiseen liittyvät merkittävimpänä hyötynä korostuu yleisen tietoisuuden lisääntyminen tietosuoja-asioista. Sekä rekisterinpitäjät että rekisteröidyt tunnistavat aiempaa paremmin rekisteröidyn oikeudet ja osaavat toteuttaa ja hyödyntää niitä tehokkaammin. Toiminnassa korostuu aiempaa vahvemmin huomion kiinnittäminen tietovirtoihin, vaikutusten arviointiin, tiedon käsittelyyn ja tietoon pääsyyn. Rekisterinpitäjän osoitusvelvollisuus toimii usein työtä konkretisoivana tekijänä. Myös julkisuudessa tietosuoja käsitellään enemmän, mikä osaltaan lisää rekisteröityjen tietoisuutta. Tiedottaminen, ohjeistukset ja erilaiset koulutukset ovat lisänneet osaamista julkisella sektorilla.

Tietosuoja-asetuksen haasteena on tunnistettu asetuksen ja kansallisen lainsäädännön (esimerkiksi julkisuuslaki, tiedonhallintalaki, automaattisen ratkaisumenettelyyn liittyvä sääntely) yhteensovittaminen. Tulkinnanvaraisuus tuo haastetta tietosuojaan liittyvien riskien suuruuden arviointiin ja riskin määrittelyyn. On oletettavaa, että riskitason määrittelyssä ilmenee sekä kansallisesti että kansainvälisesti eroavaisuuksia eri rekisterinpitäjien välillä. Tietosuojariskien vakavuuden arviointiin kehitettävä metodi tai esimerkiksi numeerinen arviointimalli yhdenmukaistaisi käytäntöjä ja varmentaisi vakavampien riskien asianmukaista huomiointia.

Käytetyissä käsitteissä on jonkin verran tulkinnallista liikkumavaraa. Rekisterinpitäjän osoittamisvelvollisuus näyttäytyy paikoin resurssihaasteena.

Onko tietosuoja laki koettu yleisesti toimivaksi? Minkälaisia haasteita sen soveltamisessa on ilmennyt?

Lain kirjoitustavan johdosta tietosuojalain ymmärtäminen on mahdollista vain tulkitsemalla sitä rinnan tietosuoja-asetuksen kanssa. Tietosuojaan liittyvän sääntelykokonaisuuden hallinta edellyttää usein perehtymistä sekä yleissääntelyyn (tietosuoja-asetus, tietosuoja laki) että kulloinkin tarkasteltavana olevaa tietojenkäsittelyä ohjaavaan alakohtaiseen erityissääntelyyn, edellä mainitun muun asiaa ohjaavan kansallisen lainsäädännön (esim. julkisuuslaki, tiedonhallintalaki) rinnalla. Monissa tilanteissa tämä saattaa johtaa tulkintahaasteisiin, ja sääntelykokonaisuuden

moninaisuuden johdosta näissä tulkintatilanteissa edellytettävän osaamistason ylläpitäminen läpi organisaation on haaste. Nykyinen sääntelykokonaisuus ei välttämättä kaikilta osin edistä yhteneviä tulkintakäytäntöjä.

Onko yleisen tietosuoja-asetuksen mahdollistamaa sääntelyliikkumavaraa käytetty EU:ssa ja Suomessa tarkoituksenmukaisella tavalla? Jos ei, miten ja minkälaisia tilanteita varten tietosuoja-asetuksen sääntelyliikkumavaraa tulisi käyttää eri tavoin kuin on tehty?

-

Millä toimialoilla yleistä tietosuoja-asetusta on pantu täytäntöön tehokkaasti ja onnistuneesti huomioiden asetukselle asetetut tavoitteet edistää rekisteröityjen oikeuksien ja vapauksien toteutumista sekä edistää tiedon vapaata liikkuvuutta EU-alueella?

-

Minkälaisia haasteita on ilmennyt yleisen tietosuoja-asetuksen ja kansallisen lainsäädännön tai muun EU-lainsäädännön yhteensovittamisessa eri soveltamistilanteissa?

E erityisen haastavana on näyttäytynyt julkisuuslain ja tietosuoja-asetuksen yhteensovittaminen tulkintatilanteissa. Tietosuoja-asetuksen ja kansallisen tietosuojalainsäädännön henkilötietojen käsittelylle asettama viitekehys ei aina saa tukea julkisuuslainsäädännöstä, mikä aiheuttaa haastavia tilanteita esimerkiksi tietopyyntöjä käsiteltäessä. Soveltajan ja ennen kaikkea yksittäisen käyttäjän pitää olla hyvinkin tietoinen sekä julkisuuslain että tietosuoja-asetuksen tulkinnoista.

Käsiteltäessä henkilötietoa tilastointiin ja tutkimuksen yhteydessä, liittyy lainsäädäntökokonaisuuteen vaikeaselkoisia tulkintatilanteita. Tietojen tutkimuskäytön ja niiden suojaamisen intressien ristiriitaisuuksille on paikoin haastavaa löytää sääntelystä tukea.

Onko eri jäsenvaltioiden tietosuojalainsäädäntöjen eroavaisuuksiin ja täytäntöönpanoon liittyen tunnistettu haasteita? Jos on, minkälaisia haasteita?

Eroavaisuuksia eri jäsenvaltioiden tulkinnoissa on havaittu esimerkiksi siinä, milloin valvontaviranomaiselle pitää ilmoittaa tietoturvaloukkauksista. Myös yhteisrekisterinpitäjyyden ja erillisten rekisterinpitäjien määrittelyssä on tunnistettu eroavaisuuksia

Ovatko Euroopan tietosuojaneuvoston antamat ohjeet auttaneet käytännön soveltamistilanteisiin liittyvien ratkaisujen tekemisessä? Mitä yleisen tietosuoja-asetuksen tulkintaa koskevia ohjeita vielä tarvittaisiin?

Tietosuojaneuvoston ohjeet ovat auttaneet käytännön soveltamistilanteissa. Nykyisten ohella hyötyä voisi olla tarkentavasta ohjeistuksesta yhteisrekisterinpitäjyyteen liittyen silloin, kun toimijoina ovat julkisen hallinnon edustajat.

Esimerkkinä selkeästä ja hyvin laaditusta ohjeistuksesta voidaan mainita ohje 9/2022 Tietoturvaloukkaukset .

Onko edustamanne organisaatio ollut mukana laatimassa yleisen tietosuoja-asetuksen 40 artiklan mukaisia käytännesääntöjä tai harkinnut niiden laatimista? Mitkä ovat käytännesääntöjen laatimiseen liittyviä merkittävimpiä hyötyjä ja haasteita?

-

Onko yleisen tietosuoja-asetuksen täytäntöönpanoon liittyvä seuraamusjärjestelmä Suomessa tehokas ja tarkoituksenmukainen? Mitä merkittävimpiä hyötyjä ja haasteita seuraamusjärjestelmään liittyy?

-

Ovatko yleisen tietosuoja-asetuksen kansainväliset tiedonsiirtomekanismit toimivia vai tulisiko niitä kehittää edelleen ja miten niitä tulisi kehittää edelleen? Mitkä ovat olleet kansainvälisiin tiedonsiirtoihin liittyvät merkittävimmät hyödyt ja haasteet?

-

Onko yleisen tietosuoja-asetuksen ns. laajennettu alueellinen soveltamisala, joka kattaa myös EU:n markkinoilla toimivien kolmansien maiden toimijoiden suorittaman henkilötietojen käsittelyn, toiminut tarkoituksenmukaisella tavalla? Olisiko yleisen tietosuoja-asetuksen täytäntöönpanoon liittyvää yhteistyötä kolmansien maiden kanssa tarpeen kehittää ja miten?

-

Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen I lukuun – Yleiset säännökset

-

Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen II lukuun – Periaatteet

-

Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen III lukuun – Rekisteröidyn oikeudet

-

Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen IV lukuun – Rekisterinpitäjä ja henkilötietojen käsittelijä

26 artikla ja yhteisrekisterinpitäjäyys:

26 artiklan soveltaminen on osoittautunut paikoin haasteelliseksi. Tehtävät ja vastuut on kirjattu yleiselle tasolle verrattuna esimerkiksi 28 artiklassa lueteltuihin vastuisiin ja velvollisuuksiin. 26 artiklan sisällön tarkentaminen helpottaisi tulkintatilanteita ja yhtenäistäisi soveltamiskäytäntöä.

Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen V lukuun – Henkilötietojen siirrot kolmansiin maihin tai kansainvälisille järjestöille

-

Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen IV lukuun – Riippumattomat valvontaviranomaiset

-

Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen VII lukuun – Yhteistyö ja yhdenmukaisuus

-

Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen VIII lukuun – Oikeussuojakeinot, vastuu ja seuraamukset

-

Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen IX lukuun – Tietojenkäsittelyyn liittyviä erityistilanteita koskevat säännökset

-

Ala-Hannula Laura
Tulli.fi - Hallinto-osasto / Oikeuspalvelut